
Statistica oficială în România - prevederi legislative și principii fundamentale

Este semnificativ de subliniat că, începând din anii '90, **Institutul Național de Statistică se bazează permanent**, în activitatea desfășurată, pe un set de principii fundamentale cuprinse în importante acte normative. Reține atenția următoarea prevedere din 1992: “În exercitarea atribuțiilor sale, **Institutul Național de Statistică** are obligația să asigure pe parcursul întregii cercetări statistice, de la înregistrare până la publicare, **măsuri de protecție** a intereselor persoanelor fizice sau juridice care ar putea fi lezate prin divulgarea datelor referitoare la patrimoniul și la activitatea lor, în concordanță cu principiile confidențialității datelor statistice și cu normele legale privind informațiile clasificate” (Ordonanța Guvernului nr. 9/1992 privind organizarea statisticii oficiale, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 11/1994, republicată în M.O. nr. 763/18 octombrie 2002).

În continuare, **adoptarea în anul 2009 a Legii privind organizarea și funcționarea statisticii oficiale în România**, în fapt **o nouă lege a statisticii adaptată cadrului legal al Uniunii Europene**, a reprezentat un eveniment deosebit, în opinia noastră, pentru întreaga activitate în domeniul statisticii la nivel central și teritorial.

Prezentăm câteva sublinieri cu privire la adoptarea și conținutul Legii privind organizarea și funcționarea statisticii oficiale în România, act normativ aflat în vigoare.

Legea a fost adoptată de Parlamentul României, cu respectarea prevederilor art. 75 și ale art. 76 alin (2) din Constituția României, republicată, fiind semnată de președintele Camerei Deputaților și Președintele Senatului. (nr. 226/5 iunie 2009)

Legea organizării și funcționării statisticii oficiale în România s-a promulgat de președintele României prin Decret (nr. 919/5 iunie 2009), fiind **publicată în Monitorul Oficial, partea I** (nr. 397/11.06.2009)

Sublinieri cu prevederi extrase din conținutul Legii

Metode de colectare a datelor statistice

(1) Datele statistice pot fi colectate direct de la furnizorii de date prin poștă, internet, telefon, interviuri față în față, prin intermediul operatorilor statistici special acreditați în acest scop, alte mijloace de comunicare directă între furnizorii de date și producătorii de statistici oficiale

(2) Datele pot fi colectate indirect, pentru a fi prelucrate în scopuri statistice, prin: preluarea datelor conținute în sursele administrative, metode și mijloace tehnice de teledetecție sau prin alte metode de colectare a datelor de la distanță

(5) (...) Producătorii de statistici oficiale sunt autorizați să preia inclusiv datele de identificare disponibile în sursele administrative

(Cap. VIII)

Legea prevede un număr de 15 principii fundamentale

Semnificația și aplicarea principiilor fundamentale Cap. II: Independența profesională a Institutului Național de Statistică și a celorlalți producători de statistici oficiale (...), Autoritate în materie de culegere a datelor, Adecvarea resurselor, Angajamentul privind calitatea în statistici, Confidențialitate în statistică, Imparțialitate și obiectivitate, Metodologie solidă, Proceduri statistice adecvate, Sarcină de răspuns adecvată pentru repondenți, Eficiență sub raportul costurilor, Relevanță, Precizie și fiabilitate (credibilitate), Promptitudine și punctualitate, Coerență și comparabilitate, Accesibilitate și claritate.

Fiecare principiu fundamental este prezentat, în detaliu, în Lege.

Facem referire la unele dintre principiile fundamentale

Confidențialitatea datelor statistice oficiale

(1) În baza prevederilor prezentei legi, datele statistice sunt considerate confidențiale, dacă se referă la o singură persoană fizică sau juridică sau dacă permit identificarea, în mod direct ori indirect, a persoanei fizice sau juridice în cauză. (...)

(7) Datele statistice confidențiale colectate de producătorii de statistici oficiale nu pot servi ca probe în justiție ori la stabilirea unor drepturi sau obligații pentru furnizorii de date la care se referă (Cap. X)

Protecția datelor statistice

(1) În scopul garantării caracterului confidențial al datelor individuale, Institutul Național de Statistică și ceilalți producători de statistici oficiale sunt obligați să adopte, pe parcursul întregului proces statistic, măsuri administrative, organizatorice și tehnice pentru protecția confidențialității datelor statistice individuale, prevenirea accesului, difuzării, înstrăinării și distrugerii neautorizate a acestora (Cap. X)

Răspunderea juridică

Dispoziții generale

Nerespectarea prevederilor prezentei legi atrage răspunderea disciplinară, contravențională sau penală, potrivit dispozițiilor legale în vigoare (Cap. XIII)

Statutul personalului statistic de specialitate

Salariații Institutului Național de Statistică și ai celorlalți producători de statistici oficiale, precum și personalul atras din afara Sistemului statistic național, implicați în realizarea de **recensăminte și a altor cercetări statistice** se bucură, pe perioada îndeplinirii acestei activități, de protecția legii (...) (Cap. XV)

Structura Legii (pe capitole)

Dispoziții generale - Cap. I (Scopul, Domeniile și funcțiile statisticii oficiale, Sfera de aplicare, Definițiile termenilor de bază), **Principiile fundamentale ale statisticii oficiale** - Cap. II (Semnificația și aplicarea principiilor fundamentale), **Sistemul statistic național** - Cap. III (Componenta și structura Sistemului statistic național, Coordonarea și funcționarea Sistemului statistic național), **Strategia și programele statistice naționale** - Cap. IV (Strategia Sistemului statistic național, Programul statistic național multianual, Programul statistic național anual), **Consiliul Statistic Național** - Cap. V (Scopul și funcțiile Consiliului Statistic Național, Componenta și numirea membrilor Consiliului, Reguli de funcționare), **Institutul Național de Statistică** - Cap. VI (Organizarea, Funcții și atribuții, Resurse, Conducerea, Centrul Național de Pregătire în Statistică, Centrul de Conferințe), **Oficiile de statistică ale autorităților și instituțiilor publice** - Cap. VII (Organizarea, Funcții și Atribuții), **Colectarea datelor, sursele de date, procesarea și stocarea datelor statistice** - Cap. VIII (Autorizarea colectării datelor statistice, Metode de colectare a datelor statistice, Drepturile furnizorilor de date,

Obligațiile furnizorilor de date, Surse de date statistice, Surse statistice, Surse administrative, Metodologii statistice, Procesarea și stocarea datelor statistice, Externalizarea activităților statistice), **Diseminarea și utilizarea datelor statistice oficiale** - Cap. IX (Diseminarea datelor statistice oficiale, Termene de diseminare a datelor statistice oficiale, Diseminarea datelor statistice elaborate în afara programului statistic național anual, Diseminarea datelor individuale), **Confidențialitatea și protecția datelor statistice** - Cap. X (Confidențialitatea datelor statistice oficiale, Protecția datelor statistice), **Registrele statistice** - Cap. XI (Sistemul registrelor statistice, Actualizarea și întreținerea registrelor statistice, Utilizarea datelor individuale din registrele statistice), **Cooperarea internațională în statistică** - Cap. XII (Participarea și reprezentarea statisticii oficiale în plan internațional, Colaborarea internațională, Participarea la schimbul de date statistice pe plan internațional), **Răspunderea juridică** - Cap. XIII (Dispoziții generale, Răspunderea contravențională, Sancțiuni), **Dispoziții tranzitorii** - Cap. XIV (Editura Revista Română de Statistică), **Dispoziții finale** - Cap. XV (Statutul personalului statistic de specialitate, Intrarea în vigoare a legii, Abrogarea unor acte normative)

Legea organizării și funcționării statisticii oficiale în România (nr. 226/5 iunie 2009) a intrat în vigoare la 30 de zile de la data publicării în Monitorul Oficial al României.

Din ultimii ani, facem referire la cea mai importantă cercetare statistică exhaustivă organizată la interval de zece ani - lucrare complexă, de interes național: **Recensământul populației și al locuințelor (RPL/2011), desfășurată în perioada 20-31 octombrie 2011**, pentru care **baza legală a fost asigurată prin prevederile unui set de acte normative:**

- Ordonanța Guvernului nr. 36/2007, aprobată cu modificări (Legea nr. 5/2008)

- Hotărârea Guvernului nr. 1502/2009 privind organizarea și desfășurarea Recensământului populației și al locuințelor 2011

- OUG nr. 20/17 martie 2010 de modificare și completare a OG nr. 36/2007, aprobată (Legea 144/2010)

- Legea organizării și funcționării statisticii oficiale în România (nr. 226/2009) - prezentată în detaliu, în prima parte.

Pentru desfășurarea acțiunilor de recensământ, este cunoscut că au fost adoptate modalități de pregătire, s-au elaborat formularele de înregistrare și de centralizare, codificare etc. cu instrucțiuni clare, cuprinse în **Manualul personalului de recensământ.**

A fost prevăzută inclusiv obligația legală pentru respectarea și păstrarea confidențialității, pentru asigurarea protecției datelor statistice.

Importante precizări cuprinse în Manualul personalului de recensământ, elaborat de specialiștii INS pentru RPL 2011:

- “**Confidențialitatea** se referă la caracterul secret al datelor individuale. Toate informațiile culese sunt protejate prin lege și vor fi utilizate doar în scopuri statistice. Toate informațiile culese trebuie să fie utilizate doar în scopuri statistice: datele personale culese în timpul recensământului sunt date confidențiale și sunt supuse unei protecții speciale asigurate pe parcursul tuturor fazelor procesului de recensământ (culegerea, prelucrarea și analiza rezultatelor), în conformitate cu prevederile legale. Nu există posibilitatea de a face legătura între date și indivizi pentru că datele vor fi introduse în formă codificată, ceea ce face imposibilă identificarea indivizilor. Numele și prenumele, CNP-urile trecute pe chestionare nu vor fi prelucrate. Aceste informații sunt folosite doar pentru a ușura completarea formularelor, precum și pentru măsuri de control al calității, astfel încât să se evite omisiunile sau dubla înregistrare. Dincolo de aspectul legal al problemei, reușita recensământului depinde aproape în totalitate de câștigarea încrederii respondenților și de păstrarea confidențialității în privința datelor acestora. **Confidențialitatea** este cuvântul care trebuie să călăuzească toate activitățile pentru RPL 2011”

Grupaj realizat de

Ec. Cristina SACALĂ

Ec. Ioan B. GĂLCEAVĂ